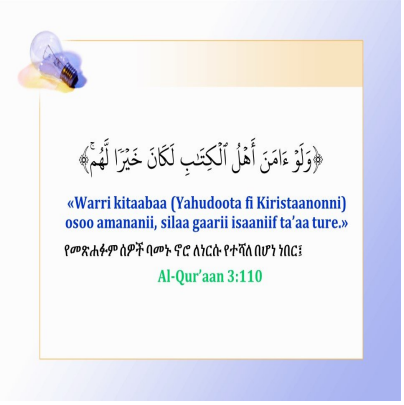

Ragaalee Dhugummaa Ergamaa-Kutaa 3

Description

3. Ergamtoonni darban amala Ergamaa kanaa dubbachuu fi wanta isaan jedhaniin walitti galuu
Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa seenaa keessatti ilmaan namaa dukkana keessaa gara ifaatti akka bahaniif Ergamtoota baayâ€™ee ergee jira. Akkuma qaroominni dhala namaa guddachaa fi balâ€™ataa adeemun, shariâ€™aan (seerri) nabiyoonnii ittiin ergaman gargar taâ€™aa fi kan duraa caalaa balâ€™ataa dhufe. Garuu handhuurri ergaa isaanii tokkicha. Innis Rabbiin qofa gabbaruudha.

Sammuun ilma namaa bilchinnaa fi qaroominna olâ€™aanaa irra yommuu gahuu Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Nabiyyi xumuraa ilmaan namaa guututti erge. Shariâ€™aan nabiyyi kanaas balâ€™aa fi namoota hundaaf yeroo fi bakka osoo hin filatin kan taâ€™uudha. Kanaafi, Nabiyoonni Nabi Muhammad(SAW) dura dhufan ummata isaanii nabiyyi xumuraa kanatti akka amanan gorsaa fi dhaamafi turan. Mallatoolee ittiin beekanis itti himanii jiru. Keessumaayyu, kitaabban Yahuudaa fi Kiristaanotaa keessatti maqaan isaa, bakki irraa bahuu fi amaloonni isaa himamani jiru. Yahudoonni fi Kiristaanonni Nabiyyi xumuraa bahuun dura garmalee eegu.

Yahudoonni odola Arabaa irra jiraatan Rabbiin nabiyyi dhumaa kana isaaniif ergee Araboota taabota gabbaran akka injifatan kadhataa turan. Garuu yommuu nabiyyiin kuni ilmaan Israaâ€™il irraa osoo hin taâ€™in Araba keessaa bahu isa waanyun itti kafaran. Dhugummaa nabiyyi kanaa amaloota kitaaba isaanii keessatti himameen osoo beekanuu itti amanuu didanii diina itti taâ€™an. Qurâ€™aanni haala isaanii yommuu dubbatu:

﴿وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتَٰبٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا۟ مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى
ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فَلَمَّا جَآءَهُم مَّا عَرَفُوا۟ كَفَرُوا۟ بِهِۦ ۚ فَلَعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٨٩﴾﴾

â€œ**Yeroo kitaabni Rabbiin biraa taâ€™ee waan isaan wajjiin jiru dhugoomsu isaanitti dhufu, kan san dura akka warra kafaran irratti injifannoo argatan [dhufaati Nabi Muhammad (SAW)] kadhachaa turanii yeroo wanti isaan beekan isaanitti dhufu isatti kafaran. Kanaafu, abaarsi**

Rabbii kaafirota irratti haa jiraatu.â€• Suuratu Al-Baqarah 2:89

Yahudoonni Mushrikoota Arabootatiin akkana jechaa turan, â€œYeroon dhumaa (Aakhiru zamaan) yommuu dhiyaatu irratti Nabiyyiin xumuraa ni ergama. Isa waliin isin waraanne isin balleessina.â€•[1] Garuu Nabii Muhammad (SAW) Qurâ€™aana Tawraatii isaan bira jiru dhugoomsun yommuu isaanitti dhufu, ni kafaran. Waaâ€™ee Nabi Muhammad (SAW) sirritti beeku. Akkuma Qurâ€™aana keessatti dubbatame:

﴿ٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ يَعۡرِفُونَهُۥ كَمَا يَعۡرِفُونَ أَبۡنَآءَهُمۡۖ وَإِنَّ فَرِيقٗا مِّنۡهُمۡ
لَيَكۡتُمُونَ ٱلۡحَقَّ وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ١٤٦ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ ١٤٧﴾

â€œ**Warroonni kitaaba kennineef akkuma ilmaan ofii beekanitti isa beeku. Dhugumatti, gareen isaan irraa taâ€™e osoo beekanuu haqa dhoksu. Haqni Gooftaa kee irraayyi, kanaafu warroota shakkan keessaa hin taâ€™in.â€•** Suuratu Al-Baqarah 2:146-147

Abbootin kitaabaa (Yahudoota fi Kiristaanonni) Muhammad Ergamaa Rabbii akka taâ€™e beekanii fi isaan biratti mirkanaaâ€™e jira. Wanti inni fide haqaa fi dhugaadha. Kana mirkaneefatanii jiru akkuma ilmaan isaanii mirkaneefatan. (Kana jechuun ilmaan isaanii ilmaan nama biraatin walitti hin fakkeessan. Ä°lmaan isaanii taâ€™uu sirritti beeku. Haaluma kanaan Muhammad (SAW) ergamaa Rabbii taâ€™uu sirritti beeku.) Nabii Muhammadin beekuun isaanii daangaa gonkumaa hin shakkinee irra gahee jira.

Garuu isaan keessaa gareen irra caalu kan Nabiyyitti kafaran, osoo beekanu ragaa kana dhoksanii [fi kitaaba isaanii irraa haaqanii] jiru. â€œ**Nama Rabbiin irraa of biratti ragaa dhoksee caalaa eenyutu miidhaa raawwataadha?**â€• Kana keessatti Rabbiin Rasuula fi muâ€™mintoota jajjabeessa, sharrii fi fafakeessaa Yahudoota fi Kiristaanota irraa isaan akeekachiisa. Haa taâ€™uu malee, haqa kan dhoksu hundaa miti. Isaan keessaa gareen taâ€™e osoo beekanu haqa hin dhoksan. Kan Nabiyyitti amanetu jira, akkasumas, wallaalummaan kan itti kafaretu jira. (Kanaafu, wallaalummaan kiristaanota Nabii Muhammaditti amanu didan, kootta itti amanaa daandii ifaa hordofaa jennaan. Wallaalummaa fi amantii abbooti keessanii hordofuun gufuu isinitti hin taâ€™in.)

â€œ**Haqni Gooftaa kee irraayyi**â€•- haqni kuni wanta hunda caalaa haqa jedhame moggaafamu kan qabuudha. Sababni isaas, wanta olâ€™aanaa barbaadamu, ajajamoota gaggaarii, lubbuu qulqulleessu, wanta ishii fayyadutti kakaasu fi wanta ishii miidhu irraa ittisuu of keessaa kan qabuu fi Gooftaa kee irraa kan dhufeedha. Si kunuunsu fi barsiisu keessaa tokko Qurâ€™aana kana sirratti buusudha. Qurâ€™aana kana keessa kunuunsa sammuu fi nafsee, fi wanta nama fayyadu hundatu keessa jira.

â€œ**kanaafu warroota shakkan keessaa hin taâ€™in**.â€• Kana jechuun shakkiin ykn mamiin xiqqoon isa ilaalchise si hin gahin. Kana irra, isatti yaadi, hanga mirkaneefannaa irra geettu itti xinxalli. Sababni isaas, itti yaadu fi xinxalluun shakkii ittisuun mirkaneefannaa irra akka gahan nama taasisa.[2]

Kiristaanonni fi yahudoonni kitaabban isaanii miccirraa fi jijjiraa baayâ€™ee keessatti haa uumaniyyuu malee hanga ammaa waaâ€™ee Nabi Muhammad (SAW) ilaalchisee Tawraati fi Injiil keessatti hafteen ni jira. Garuu abbootin kitaabaa amala achi keessatti dubbatame Nabi Muhammadi miti jechuun didu.

Injiil (Wangeel) itti dabaluun maqaan Muhammad jedhu hiika Ahmad irraa akka horsifame ni dubbata. Iyyasuus (nageenyi isarratti haa jiraatu) Nabiyyi isa booda dhufuun akka isaan gammachise Qurâ€™aanni ifa godha:

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ يَأْتِى مِنۢ بَعْدِى ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝٦﴾

â€œ**Yeroo Iisaan ilmi Mariyam, â€œYaa ilmaan Israaâ€™iil! Dhugumatti ani Ergamaa Rabbii kan waan Tawraatin keessatti na dura buâ€™e dhugoomsuu fi Ergamaa na booda dhufu kan maqaan isaa Ahmad taâ€™een [isin] gammachisu taâ€™ee gara keessanitti ergame.â€• jedhee [yaadadhaa]. Yeroma inni ragaawwan ifaan isaanitti dhufe, â€œKuni falfala (sihrii) ifa galaadha.â€• Jedhan.**â€• Suuratu As-Saff 61:6

â€œ**Yaa ilmaan Israaâ€™iil! Dhugumatti ani Ergamaa Rabbiiâ€¦gara keessanitti ergame.**â€• Kana jechuun gara wanta gaarii akka isin waamu fi wanta badaa irraa akka isin dhoowwu Rabbiin gara keessan na erge. Ragaawwan ifa galaan na gargaare. Dhugaa taâ€™uu kiyya wanta agarsiisu keessaa tokko â€œ**Tawraatin keessatti waan na dura buâ€™e kan dhugoomsu**â€• taâ€™uudha. Kana jechuun wanta Muusaan Tawraati fi Seerota irraa ittiin dhufeen, anis ittiin dhufe. Akkasumas, tawraat waaâ€™ee kiyya beeksisee ture. Kanaafu,wanta Tawraat jedhe kunoo dhufuun dhugoomsee jira. â€œ**Ana booda Ergamaa dhufu maqaan isaa Ahmad kan taâ€™een [isin] gammachiisa**.â€• Inni Muhammad bin Abdullah bin Abdul Muxxalibi dha.

Iyyasuus (nageenyi isarratti haa jiraatu) akkuma nabiyyoota biroo nabiyyi isa dura dhufe ni dhugoomsa, nabiyyi isa booda dhufu immoo ni gammachisa. Fuggisoo kanaa, kijibdoonni nabiyyoota faallessu. Amaloota, naamusa, ajajuu fi dhoowwu keessatti isaan faallessu. (Kijibdoonni â€œNuti nabiyyidhaâ€• jedhanii bahan namoota gowwoomsu fi faayda addunyaatif fiigu.)

â€œYeroma inni ragaawwan ifaan isaanitti dhufeâ€• Kana jechuun Yeroma Nabi Muhammad (SAW) akkuma Iyyasuus jedhe ragaawwan ifaan isaanitti dhufu, haqa irraa garagaluu fi itti boonun, â€œKuni falfala (sihrii) ifa galaadha.â€• Jedhan. [3]

Tawraati fi injiil keessaa waaâ€™ee Nabi Muhammad (SAW)ilaalchisee baayâ€™een haa haaqamuyyuu malee ammas hafteen akka keessa jirtu hayyoonni Kiristaanaa gara Islaamatti deebiâ€™anii fi hayyoonni Musliimaa ni akeeku. Kana balâ€™innaan ilaaluf linkii kana tuquun ni dandaâ€™ama: Prophet Muhammad In The Bible

Kanarraa kaâ€™uun, namni amanti Yahuudaa ykn Kiristaanatti amanuu fi gammachisa macaafa isaanii keessatti dhufee yoo qorate, gammachisni kuni Nabii Muhammadin walitti kan galee taâ€™uu ni arga. Ergasii inni Nabiyyi xumuraa akka taâ€™e beekun ni amana. Rabbiin ni jedha:

﴿يَٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ قَدۡ جَآءَكُمۡ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمۡ كَثِيرٗا مِّمَّا كُنتُمۡ تُخۡفُونَ مِنَ ٱلۡكِتَٰبِ وَيَعۡفُواْ عَن كَثِيرٖۚ قَدۡ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٞ وَكِتَٰبٞ مُّبِينٞ ١٥﴾

â€œYaa warra kitaabaa (Yahudoota fi Kiristaanota)! Kitaaba irraa waan baayâ€™ee isin dhoksaa turtan kan isiniif ibsuu fi baayâ€™ee isaa immoo dhiifamaan irra isiniif darbu Ergamaan keenya isinitti dhufee jira. Dhugumatti, iftii fi kitaabni ifa taâ€™e Rabbiin irraa isinitti dhufeera.â€• S
uuratu Al-Maaâ€™ida 5:15

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akkana jechuun beeksisa: Ergamaa Isaa Muhammadin (SAW) qajeelchaa fi amantii haqaatin namoota dachii irra jiraatan hundatti ergee jira. â€œYaa warra kitaabaa! Kitaaba irraa waan baayâ€™ee isin dhoksaa turtan kan isiniif ibsuu fi baayâ€™ee isaa immoo dhiifamaan irra isiniif darbu Ergamaan keenya isinitti dhufee jira.â€• Kana jechuun wanta Yahudoonni fi kiristaanonni micciran, jijjiran, haaqanii fi dhoksan ni ibsa. Wanta isaan hiika jallisanii fi Rabbiin irratti kijiba dubbatan ifa godha. (fakkeenyaf, â€˜Iyyasuus Gooftaadha ykn ilma Rabbiitiâ€™ jedhu. Nabii Muhammad (SAW) â€œkuni Rabbiin irratti sobuudhaâ€• jechuun haqa ifa godha; Iyyasuus ilma namaatii fi Nabiyyi kabajamaa taâ€™u ni ibsa.) Wanta isaan jijjiran irraa ibsuun faaydaa kan hin qabne yoo taâ€™e immoo dhiifamaan irra darba.[4]

Guduunfaa
âž¥Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ilmaan namaa erga uumee booda akkanumatti qajeelcha malee hin dhiisne. Akka qajeelanii fi jireenya gammachuu gaggeessaniif Ergamtoota isaaniif erge.
âž¥Dhumarratti ilmaan namaa guutuuf Nabiyyi xumuraa erguun qananii Isaa isaaniif guute. Nabiyyiin xumuraa kunis Nabii Muhammad (SAW) dha. Isa booda Nabiyyiin biraa hin dhufu.
âž¥Yahudoonni fi Kiristaanonni Nabii Muhammadin akkuma ilmaan isaanii beekanitti beeku. Garuu waa lamaaf jedhanii itti amanu didan. 1ffaa-jibbaa fi waanyu (hinaafu), 2ffaa-faaydaa addunyaa ni dhabna jedhanii waan yaadaniif.
âž¥Isaan keessaa gareen harka caalu osoo beekanu haqa dhoksu. Ummanni yahuuda fi Kiristaanaa waaâ€™ee kitaaba hin beekne garee kana hordofuun jallinnatti kufu, Nabiyyitti amanu didan.
âž¥Nabii Muhammad (SAW) haqa Yahudoonni fi Kiristaanonni dhoksanii fi micciran ifa godhu. Kanaafu, namni haqa barbaadu iddoo haqni jiru deemee barbaada. Ergasii, Rabbiin isa qajeelcha.

Kitaabbilee wabii
[1] Tafsiir ibn kasiir 3/325
[2] Tafsiir ibn Saâ€™diyy 68
[3] Tafsiir ibn Saâ€™diyyi 1013
[4] Tafsiir ibn Kasiir 3/67-68
al-aqiidatul Islaamiyyatu wa usuusuhaa By Abdurahmaan Hasan Madiniyyi, fuula 293-295

Date Created
October 20, 2018
Author
admin